

en Anstuelse, som slet ikke udspringer fra det særlige Partistandpunkt, hvorpaa det socialdemokratiske Parti staar. Dette Parti er vistnok alt for tilbøjeligt til at ville tilægge sig og tage Monopol paa Anstuelser, Fremstridsideer og Principper, som ere alles Eiendom. For saa vidt det samme er Tilfældet her, vil jeg altsaa protestere derimod, og jeg vil sige, at Sagen i sig selv er for god til, at dette Standpunkt bør tages. Thi hvad man end mener om Socialdemokratiets Fremtidsudsigter, forholder det sig dog saaledes, at i dette Øjeblik er det ikke nogen Anbefaling for en Sag, at den fremkommer med et socialdemokratiskt Stempel. Det er ikke nogen Anbefaling op ad til i vort Lands ledende Kredse, men det er heller ikke nogen Anbefaling i vide og dybe Kredse af den Mellemstand baade paa Landet og i Byerne, som dog har saa stor en Indflydelse paa alle Sager her i Landet. Det er ikke hos Mellemstanden en Anbefaling, at en saadan Sag kommer frem med Socialdemokratiets Stempel. Jeg fremhæver dette saa stærkt, fordi jeg paa den ene Side vil støtte det ærede Medlems Tanke paa dette Punkt, men paa den anden Side i Sagens Interesse søge at sætte den Modvægt mod ham, uden hvilken Sagens Fremme let kunde hindres. Jeg haaber, at naar jeg for mit Vedkommende fra en ganske modsat Side slutter mig til det ærede Medlems Skoletanke, og denne altsaa opnaar Samstemning fra to saa modsatte Sider, skal den finde Tilslutning, ogsaa fra mange mellemliggende Anstuelser, saaledes, at vi en Gang kunne naa til, at denne Reform kan blive gennemført paa den Maade, som den fortjener, da den, efter min Mening, er i alles Interesse. — Naar jeg mener, at denne Skolereform er en god konservativ Reform, som er i alles Interesse, og ikke særlig i Socialdemokratiets, kan jeg have forskellige Grunde dertil. Det ærede Medlem talte jo om, at den Anstuelse var til Stede, at en Del af de Meninger og Opfattelser, som næres af hans Parti, kan sammenlignes med Giftplanter, som en Dplysning kunde rydde til Side. Jeg vil ikke bruge de stærke Ord, men jeg vil ogsaa for mit Vedkommende tilstaa, at der er en Del af de mange Program-sager, som den socialistiske Side hylder, som ere af den Bestaaffenhed, at en større og tyldigere Dplysning efter min Mening sikkert vilde bidrage til at bringe dem til at forsvinde. Men det, som for mig er Hovedsagen, og som gør Sagen til en konservativ Sag i bedste Forstand, er, at jeg tror, at for ethvert Folk — og allermeest for et lille Folk. — vilde det være en daarlig Nationaløkonomi at lade

aandelige Værdier gaa til Grunde, som kunde være komne til Nytte, hvis de fra Børndommen af havde faaet den tilbørlige Pleje og Udgang til Udvikling. Det mener jeg, vi ikke have Raad til, og derfor mener jeg, at vi alle ere interesserede i, at saa denne Tanke fremmet og saa den gjort gældende i vor Skolelovgivning.

Men nu er det jo, hvis Tanken ikke er socialistisk, et Spørgsmaal, om den da ikke i det mindste er utopisk, umulig. Men her vilde jeg gerne fremsette et Eksempel, som viser, at dette ikke er Tilfældet. Det ærede Medlem nævnte jo, at denne Tanke var gennemført i forskellige Lande, og deri har det ærede Medlem Ret; men maatte kunde det hænde, at det ærede Medlem tænkte paa Lande som Frankrig — jeg tror, at han nævnte dette Land — og Forholdene nede i de romanske Fjelleslag ere jo saa forskellige fra vore, at der er mange Tilfælde, hvor det ikke er muligt at oversøre Ideer fra dem til os. Men den Sag, han nævnte, er ogsaa gennemført andetsteds, saaledes i en næsten ideal Stikelse i det Land, som ligger os nærmest af alle, nemlig Sverige. Vi behøve ikke at gaa længere end over paa den anden Side af Øresund; tage vi to Byer, der liggé hinanden saa nær som Helsingør og Helsingborg, saa have vi der de to Systemer virkende med det korte Mellemrum af 3 Fjerdingvej. I Sverige findes det omtalte System gennemført for Drengenes Vedkommende — mærkelig nok ikke for Børnernes — i næsten ideel Renhed. Jeg skal derfor, idet jeg — naar jeg, som jeg jagde, har i Sinde at tale i den Retning, som et æret Medlem betegnede som „hen i det Blaa“ — dog gerne ville indflette noget faktisk deri, tillade mig at give nogle saa Meddelelser om den Maade, hvorpaa Systemet er gennemført i Sverige. Det er selvfølgelig ikke min Mening at give en detailleret Stildring af den svenske Skolelovgivning, men nogle enkelte Dplysninger tror jeg dog, det kan være heldigt at fremdrage; jeg har nemlig ved flere Lejligheder erfaret, hvor mærkværdig ubekendt man kan være med Forholdene i et Land, der dog ligger i saa kort en Afstand fra os. Tillige tror jeg ogsaa, at nogle af de Enkeltheder, jeg vil fremdrage, kunne bidrage til at fæste et Strejflus over nogle af de Forslag og af de Paragraffer i det foreliggende Lovforslag, som have været drøftede her. I en lille Haandbog i svensk Skolevæsen læses følgende Sætning, som resumerer det hele System: „Ingen kan for Fattigdoms Skyld udelukkes fra at nyde godt af det offentlige Skolevæsen i Sverige. Derfor benyttes det